

natuurtoets

Quickscan natuurtoets en aanvullend vleermuizenonderzoek Medemblik aan Zee

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid

Opdrachtgever

Medemblik aan Zee Projectontwikkeling

Status

Definitief

Emmastraat 16
8011 AG Zwolle

T (038) 423 64 64
E info@ecogroen.nl
I www.ecogroen.nl

Colofon

Titel

Quickscan natuurtoets en aanvullend vleermuizenonderzoek Medemblik aan Zee

Subtitel

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -
beleid

Projectcode	Datum	Status
15-193	15 januari 2016	Definitief

Auteur(s)

M. (Martijn) Bunschoek

Eindredactie

Opdrachtgever

Medemblik aan Zee Projectontwikkeling

© Ecogroen bv

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status.

Bunschoek, M. (2015). Quickscan natuurtoets en aanvullend vleermuizenonderzoek Medemblik aan Zee. Inventarisatie en
beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid. Rapport 15-193. Ecogroen bv Zwolle.

Inhoud

Samenvatting

1

1. Inleiding

3

- 1.1 Aanleiding en doelstelling
- 1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen
- 1.3 Algemene opzet onderzoek

3
3
4

2. Gebiedsbescherming

5

- 2.1 Natuurbeschermingswet
- 2.2 Nationaal Natuurnetwerk
- 2.3 Overige natuurgebieden

5
5
5

3. Flora- en faunawet

7

- 3.1 Onderzoeksmethode
- 3.2 Flora
- 3.3 Vleermuizen
- 3.4 Grondgebonden zoogdieren
- 3.5 Broedvogels
- 3.6 Amfibieën
- 3.7 Overige soortgroepen

7
7
7
9
10
10
11

4. Geraadpleegde bronnen

12

Bijlagen

Bijlage 1 - Samenvatting Natuurwetgeving

Samenvatting

Aanleiding en doelstelling van het onderzoek

In opdracht van Medemblik aan Zee Projectontwikkeling heeft Ecogroen een quickscan natuurtoets en aanvullend onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd ten behoeve van de voorgenomen sloop een nieuwbouw van een deel van het voormalige gemeentehuis in Medemblik.

Het onderzoek is gebaseerd op diverse veldbezoeken en een inventarisatie van bekende verspreidingsgegevens. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingrepen op de aanwezige natuurwaarden zijn getoetst aan de Flora- en faunawet en de vigerende gebiedsgerichte natuurbescherming

Effectbeoordeling beschermde gebieden

De planlocatie ligt aan de oever van het (Natura 2000-gebied) IJsselmeer, maar niet in het Natura 2000-gebied zelf. Gezien de afstand tussen Natura 2000-gebied IJsselmeer en het voormalig stadhuis zijn directe effecten als gevolg van oppervlakverlies of betreding uit te sluiten. Indirecte effecten, bijvoorbeeld van geluid, licht, trillingen (op beschermde vogels) en stikstof (op beschermde habitattypen) zijn niet op voorhand uit te sluiten.

De projectlocatie ligt niet in het NNN grote wateren, NNN natuur, in een natuurverbinding of in een gebied met belangrijke natuurwaarden buiten het NNN. Van aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN zal dan ook geen sprake zijn door de plannen.

Beschermde soorten

- Er zijn geen beschermde plantensoorten of plantensoorten van de Rode Lijst aangetroffen of te verwachten;
- In de te slopen bebouwing zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld. Ook is geen sprake van (onmisbare) vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen ter hoogte van de ingrepen;
- Verblijfplaatsen van zwaar beschermde grondgebonden zoogdieren zijn niet aangetroffen en te verwachten binnen de invloedssfeer van de plannen;
- In het plangebied zijn geen (potentiele) jaarrond beschermde nesten van vogels aangetroffen en te verwachten. Wel zijn enkele algemene broedvogels te verwachten van (tuin)beplantingen en bebouwing;
- In het plangebied zijn geen vaste verblijfplaatsen van andere (zwaardere) beschermde soorten of soortgroepen aangetoond of te verwachten.

Eindconclusie en aanbevelingen

- Indirecte effecten, bijvoorbeeld van geluid, licht, trillingen (op beschermde vogels) en stikstof (op beschermde habitattypen) van Natura 2000-gebied IJsselmeer zijn niet op voorhand uit te sluiten. We adviseren daarom deze aspecten nader te onderzoeken (bijvoorbeeld het aspect stikstof middels een AERIUS-berekening);
- Vanuit de Flora- en faunawet is geen vervolgtraject noodzakelijk. Vaste verblijfplaatsen van strikt beschermde soorten ontbreken ter hoogte van de ingrepen;
- Voor alle vogels geldt dat werkzaamheden die in gebruik zijnde nesten van aanwezige vogels verstoren of beschadigen altijd voorkomen dienen te worden. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Het ontzien van broedvogels is voor de meeste soorten mogelijk door de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor half maart en na half juli.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Medemblik aan Zee Projectontwikkeling heeft Ecogroen een quickscan natuurtoets en aanvullend onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd ten behoeve van de voorgenomen sloop een nieuwbouw van een deel van het voormalige gemeentehuis in Medemblik.

De Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en het NNN-beleid (Nationaal Natuurnetwerk) verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek vindt, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke planvorming, een toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en gebiedsgerichte natuurbescherming. Een toelichting op de genoemde wetgeving is gegeven in bijlage 1.

1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen

De planlocatie betreft de oostelijke aanbouw van het voormalige gemeentehuis en de naastgelegen parkeerplaats aan de Oude Haven en Dam in Medemblik. De opdrachtgever is hier bezig met het project Medemblik aan Zee (MAZ). De aanbouw zal worden gesloopt en de naastgelegen parkeerplaats gesaneerd en worden vervangen door nieuwbouw in de stijl van het te handhaven stadhuis. In de nieuwbouw komen een hotel, winkels en appartementen. Permanent oppervlaktewater ontbreekt op de locatie.

Figuur 1: Ligging plangebied (rood omlijnd) in Medemblik. Kaartbron; Google Earth.

1.3 Algemene opzet onderzoek

De voorliggende natuurtoets is gebaseerd op diverse (nachtelijke) locatiebezoeken, bekende verspreidingsgegevens (zie hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en ecologische principes. Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde gebieden (hoofdstuk 2) en soorten (hoofdstuk 3). Daarnaast is beschreven welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) maatregelen eventueel nodig zijn om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen. Indien aanvullend onderzoek nodig is, is dit ook aangegeven.

2. Gebiedsbescherming

2.1 Natuurbeschermingswet

*In de **Natuurbeschermingswet 1998** (Nb-wet) is de bescherming van Vogel- en Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000-gebieden) en Beschermde Natuurmonumenten ondergebracht. Beoordeeld dient te worden of ingrepen/activiteiten in of in de nabijheid van deze gebieden significant negatieve effecten kunnen hebben op de aangewezen waarden en instandhoudingsdoelen van deze gebieden.*

De planlocatie ligt aan de oever van het (Natura 2000-gebied) IJsselmeer, maar niet in het Natura 2000-gebied zelf. Gezien de afstand (ca 550m) tussen Natura 2000-gebied IJsselmeer en het voormalig stadhuis zijn directe effecten als gevolg van oppervlakverlies of betreding uit te sluiten. Indirecte effecten, bijvoorbeeld van geluid, licht, trillingen (op beschermde vogels) en stikstof (op beschermde habitattypen) zijn niet op voorhand uit te sluiten. We adviseren daarom deze aspecten nader te onderzoeken (bijvoorbeeld het aspect stikstof middels een AERIUS-berekening).

2.2 Nationaal Natuurnetwerk

*De bescherming van het **Nationaal Natuurnetwerk** (NNN, voorheen Ecologische Hoofdstructuur) komt voort uit de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Voor nieuwe ontwikkelingen binnen de groene contouren van het NNN geldt een 'nee, tenzij'-afweging. Dit houdt kortweg in dat significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN niet toegestaan is, tenzij er sprake is van het ontbreken van reële alternatieven en redenen van groot openbaar belang. Wanneer niet teruggevallen kan worden op het tenzij-gedeelte van het beschermingskader, zal aangetoond moeten worden dat door de plannen de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN niet significant aangetast worden.*

Op de Natuurbeheerplannenkaart van de provincie Noord-Holland is te zien dat de projectlocatie niet in het NNN grote wateren, NNN natuur of in een natuurverbinding is gesitueerd. Van aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN zal dan ook geen sprake zijn door de plannen. Een vervolgetraject in het kader van het NNN is daarom niet noodzakelijk.

2.3 Overige natuurgebieden

Buiten de bescherming van de Natuurbeschermingswet en het NNN bevinden zich ook natuurgebieden die zijn beschermd middels provinciaal beleid, veelal beschreven in Omgevingsplannen of Streekplannen. In dit provinciale beleid is de bescherming van bijvoorbeeld ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied uitgewerkt.

Volgens de kaart behorend bij de natuurbeheerplannenkaart van de provincie Noord-Holland ligt het projectgebied niet in of in de nabijheid van gebied met natuurwaarden buiten het NNN. Geconcludeerd wordt dat er als gevolg van de beoogde ingrepen geen aantasting plaatsvindt van door de provincie als

zodanig aangegeven gebieden met belangrijke natuurwaarden buiten het NNN. Het nemen van vervolgstappen is in deze situatie daarom niet nodig.

3. Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet verplicht om bij ruimtelijke ingrepen of andere nieuwe activiteiten, na te gaan of er negatieve effecten kunnen optreden op exemplaren of het leefgebied van beschermde plant- en diersoorten. Optredende negatieve effecten dienen zo veel mogelijk vermeden of geminimaliseerd te worden. Voor schade aan strikt beschermde soorten kan het noodzakelijk zijn om een ontheffing aan te vragen bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RvO) van het Ministerie van Economische Zaken.

3.1 Onderzoeksmethode

Voorliggende ecologische beoordeling is gebaseerd op een dagbezoek op 3 juni 2015 ten behoeve van de quickscan natuurtoets en vier aanvullende nachtelijke bezoeken in de periode juni-september 2015 ten behoeve van het vaststellen van vleermuisverblijfplaatsen in het plangebied (zie 3.3).

Tijdens het veldbezoek voor de quickscan is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (tabel 2- en 3-soorten). In combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en expert judgement is vervolgens een uitspraak gedaan over mogelijk aanwezige beschermde soorten. Op basis van de quickscan is geadviseerd aanvullend vleermuisonderzoek uit te voeren.

In onderstaande paragrafen worden de onderzochte soortengroepen beschreven die in het plangebied en de directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten.

3.2 Flora

Het plangebied bestaat voornamelijk uit bebouwing en verhard terrein. Langs de oost- en zuidzijde van het pand is sprake van een strook met gazon, enkele bomen, struiken en laag (uitheems) plantsoen. Er zijn geen beschermde (muur)plantensoorten of plantensoorten van de Rode Lijst aangetroffen. Gezien de soortensamenstelling en de terreingesteldheid worden deze ook niet verwacht. Het nemen van vervolgstappen ten aanzien van de soortgroep flora is zodoende niet aan de orde.

3.3 Vleermuizen

Het is belangrijk om voorafgaand aan ruimtelijke ontwikkelingen duidelijkheid te hebben over het al of niet voorkomen van vleermuizen. Alle vleermuizen zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en tabel 3 van de Flora- en faunawet en daardoor strikt beschermd. In de praktijk houdt deze beschermingsstatus in dat vaste verblijfplaatsen van vleermuizen niet verstoord of vernietigd mogen worden en dat in geval van onvermijdelijke schade (mogelijk) ontheffing aangevraagd moet worden bij het ministerie van EZ.

Onderzoeksmethodiek vleermuizen

Het vleermuizenonderzoek is uitgevoerd conform het vleermuisprotocol en de vleermuizen-soortenstandaards (zie ook kader 1). Hierin is beschreven waaraan een vleermuizenonderzoek (minimaal) moet voldoen om het gebruik van een (potentiële) verblijfplaats door vleermuizen vast te kunnen stellen. In voorliggende situatie zijn vier nachtelijke bezoeken noodzakelijk. Voor verblijfplaatsen van vleermuizen gaat het om twee nachtelijke bezoeken in de periode juni - half juli gericht op kraamkolonies en zomerverblijfplaatsen en twee nachtelijke bezoeken in de periode half augustus - september gericht op baltslocaties/paarverblijfplaatsen van vleermuizen.

Kader 1: Toelichting vleermuisprotocol en soortenstandaards

Vleermuisprotocol

Vleermuizen zijn een belangrijke soortgroep binnen de natuurbescherming. De soorten zijn echter moeilijk te inventariseren, vertonen specifiek gedrag en advies omtrent deze soortgroep is regelmatig complex. Tegen die achtergrond heeft het Vleermuisvakbureau van het Netwerk Groene Bureau's (NGB) een protocol opgesteld voor de inventarisatie van vleermuizen. Het doel van het protocol is bij te dragen aan de kwaliteit en uniformiteit in onderzoek. Het protocol wordt ondersteund door de Dienst Landelijk Gebied (Ministerie van EZ) en de Zoogdiervereniging. Vleermuisonderzoek blijft echter maatwerk en het protocol geldt daarom als richtsnoer en niet als plicht.

Soortenstandaards

Voor 23 (in de Flora- en faunawet) strikt beschermde soorten is door het voormalige Ministerie van EL&I en het huidige ministerie van EZ een soortenstandaard opgesteld. In deze soortenstandaards staat ecologische informatie over de betreffende soort en zijn leefomgeving. Verder zijn de wettelijke regels en hun toepassingen opgenomen en wordt de wijze van onderzoek en de te nemen mitigerende maatregelen bij veel voorkomende activiteiten beschreven. Bij de beoordeling van ontheffingaanvragen kan de toetsende instantie (RVO) deze soortenstandaards als uitgangspunt nemen.

De nachtelijke bezoeken zijn uitgevoerd op 25 juni, 15 juli, 3 en 24 september 2015. Hierbij is gebruik gemaakt van een batdetector (met tijdverlengingsfunctie). Met een batdetector zijn de algemene gebouwbewonende soorten betrouwbaar op naam te brengen. Alle bezoeken zijn uitgevoerd bij gunstige weersomstandigheden (droog, weinig wind en > 10 °C) en hebben plaatsgevonden in de nachten. Hierbij zijn uit-/invliegende en langsvliegende/foeragerende exemplaren in beeld gebracht.

Resultaten

Vaste verblijfplaatsen

Tijdens het onderzoek zijn in de te slopen bebouwing geen verblijfplaatsen aangetroffen van vleermuizen. Wel is een paarverblijfplaats van Ruige dwergvleermuis vastgesteld in een woning direct tegenover de te slopen bebouwing aan de Oude Haven, maar deze bebouwing (en verblijfplaats) is door de ingrepen niet in het geding.

Potentiële vliegroutes

Van veel vleermuissoorten is bekend dat zij gedurende lange tijd gebruik kunnen maken van dezelfde structuren voor de oriëntatie en daarlangs van hun verblijfplaats naar de foerageergebieden trekken. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomerijen) een belangrijk onderdeel van een vliegroute.

Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een vliegroute en dit is tijdens het onderzoek ook gebleken. Zodoende kan daarom geen sprake zijn van schade aan een vliegroute door de plannen

Foerageergebieden

Vleermuizen foerageren op locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Het plangebied wordt gebruikt door een beperkt aantal vleermuizen. Tijdens het onderzoek zijn de volgende soorten foeragerend waargenomen in de directe omgeving van de te slopen bebouwing: Laatvlieger, Ruige dwergvleermuis en Gewone dwergvleermuis. Het ging steeds om hooguit enkele exemplaren. Als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden zijn er echter geen negatieve effecten te verwachten op foeragerende vleermuizen, omdat het plangebied ook na de ingrepen geschikt zal zijn als foerageergebied.

3.4 Grondgebonden zoogdieren

Zwaarder beschermde soorten

Sporen die duiden op de aanwezigheid van (vaste verblijfplaatsen van) zwaarder beschermde grondgebonden zoogdieren zijn in het plangebied niet aangetroffen, daarnaast ontbreken potentiële verblijfplaatsen. Negatieve effecten op zwaar beschermde grondgebonden zoogdieren zijn dan ook niet te verwachten. Het nemen van vervolgstappen is daarom niet nodig.

Laag beschermde soorten

In en in de directe nabijheid van het pand zijn in beperkte mate vaste verblijfplaatsen van laag beschermde (Ff-wet tabel 1), kleine grondgebonden zoogdiersoorten aangetroffen en te verwachten. Het betreft bijvoorbeeld soorten als Huisspitsmuis en Egel.

Bij de geplande ingrepen kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van enkele laag beschermde grondgebonden zoogdieren verloren gaan. Voor laag beschermde kleine zoogdieren geldt automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze zoogdieren niet aan de orde is.

Schade aan de algemene en laag beschermde zoogdieren kan - indien de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door werkzaamheden zoveel mogelijk uit te voeren buiten de voortplantingsperiode (maart - augustus). De minst schadelijke periode is september - november (mits vorstvrij).

3.5 Broedvogels

Aangezien voorliggend onderzoek een verkenning betreft, is geen systematische broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Toch kan op basis van soortwaarnemingen, biotoopeisen, terreinkenmerken, expert judgement en bekende ecologische principes beoordeeld worden welke soorten aanwezig kunnen zijn. In deze paragraaf wordt hoofdzakelijk aandacht besteed aan broedvogels met jaarrond beschermde nesten. Daarnaast wordt kort ingegaan op de meer algemeen voorkomende broedvogels.

Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Van veel broedvogels zijn nesten alleen gedurende het broedseizoen beschermd. Nestlocaties kunnen dan buiten het broedseizoen zonder overtreding van de Flora- en faunawet verwijderd worden. Voor een aantal broedvogelsoorten geldt echter dat de nestlocaties inclusief de functionele omgeving jaarrond beschermd zijn (zie kader 3.3).

Kader 3.3 Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Onder jaarrond beschermde nesten van broedvogels wordt verstaan: in functie zijnde nesten van de Ooievaar, Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Roek, Wespandief, Zwarte wouw, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Kerkuil, Oehoe, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart en Huismus. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

In het plangebied zijn geen jaarrond beschermde nestplaatsen van vogels aangetroffen en te verwachten. Het gebouw is niet geschikt als nestplaats voor bijvoorbeeld Huismus of Gierzwaluw. Ook schade aan de functionele leefomgeving van dergelijke nestplaatsen is niet aan de orde. Het oude deel van het gemeentehuis heeft overigens wel potenties voor Gierzwaluwen, maar hier vinden geen ingrepen plaats.

Overige broedvogels

Door de aanwezigheid van bebouwing en enige beplanting in het plangebied is broedbiotoop aanwezig voor algemene vogelsoorten van dergelijke biotopen zoals Zwarte roodstaart, Kauw, Winterkoning en Merel.

Alle nestplaatsen van vogels zijn gedurende het broedseizoen beschermd en mogen in deze periode niet verstoord of geschaad worden. Voor verstoring van een nestelende vogel wordt geen ontheffing verleend. Als broedseizoen wordt gehanteerd: periode van nestbouw, periode van broed op de eieren en de periode dat de jongen op het nest gevoerd worden. Voor de meeste soorten kan de periode tussen half maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. Er wordt echter geen standaardperiode gehanteerd voor het broedseizoen, maar het is van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Indien op een locatie geen broedende/nestelende vogels aanwezig zijn, mag het aanwezige geschikte broedbiotoop ook tijdens het broedseizoen verwijderd worden.

3.6 Amfibieën

Vanwege het ontbreken van oppervlaktewater in het plangebied kan voortplanting van amfibieën worden uitgesloten. Wel zijn enkele algemene en laag beschermde amfibieën (Ff-wet tabel 1) zoals Kleine

watersalamander, Gewone pad en Bruine kikker overwinterend te verwachten in en in de directe nabijheid het gebouw. Juridisch zwaarder beschermde amfibieën worden vanwege het ontbreken van geschikt biotoop en op basis van bekende verspreidingsgegevens niet verwacht in het onderzoeksgebied (RAVON en waarneming.nl).

Bij de realisatie van de plannen kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van genoemde laag beschermde amfibieënsoorten verloren gaan. Voor deze soorten geldt echter automatisch vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen niet aan de orde is.

3.7 Overige soortgroepen

In het plangebied zijn geen reptielen of beschermde vissen en ongewervelden aangetroffen of te verwachten. Wegens de afwezigheid van geschikt biotoop ontbreken geschikte voortplantingslocaties voor deze soortgroepen. Vervolgstappen voor de overige soortgroepen zijn dan ook niet aan de orde.

4. Geraadpleegde bronnen

Literatuur

Bekker J.P, P. Twisk & A. Diepenbeek (2010). Veldgids Europese zoogdieren. Uitgegeven door de KNNV en VZZ.

Dienst Regelingen (2009). Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.

Ministerie van I&M (2012). Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte.

Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.

Ministerie van LNV (2009). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

Internet

Natuurbeheerplannenkaart provincie Noord Holland (<https://maps.noord-holland.nl/kaarten/natuurbeheerplannen>)

Gebiedendatabase Natura 2000 (<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000>)

Ministerie van EZ (<http://mineleni.nederlandsesoorten.nl>)

Ravon.nl (website met soortinformatie over reptielen, amfibieën en vissen)

Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland)

Bijlagen

Bijlage 1 - Samenvatting Natuurwetgeving

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

De Flora- en faunawet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. Zo is het verboden beschermde inheemse planten te plukken of te beschadigen en geldt voor beschermde dieren een verbod op het doden, verwonden en opzettelijk verontrusten. Ook is het verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen of te verstoren of eieren te rapen of te vernielen. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12.

Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Economische Zaken (EZ), of, in geval van beheer en schadebestrijding, van Gedeputeerde Staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet:

1. Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
2. Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
3. Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
4. Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
5. Een aantal ongewervelden (o.a. *insecten, libellen en kevers*) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Er zijn drie beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. Van licht naar zwaar beschermd zijn de soorten opgenomen op Tabel 1, 2 of 3. Voor vogels gelden specifieke eisen, met name tijdens het broedseizoen. Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling voor soorten van Tabel 1 waardoor de meeste aandacht gevraagd is voor soorten van Tabel 2/3 en voor vogels.

Wijze van toetsing en beoordeling

Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren, zijn beschermde soorten aanwezig en is er sprake van overtreding van een verbodsbepaling uit de Flora- en faunawet, dan dient u een ontheffingsaanvraag in te dienen bij de RVO.

Hierbij worden de volgende vragen gesteld:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast?
- Is er een bij wet genoemd belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

RVO beoordeelt of het bij wet genoemd belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en). Voor Tabel 2-soorten gelden minder zware eisen en kan een door het ministerie goedgekeurde gedragscode ook uitkomst bieden. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit en u moet kunnen aantonen dat u precies zo werkt als in de gedragscode staat. Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 krijgt u alleen ontheffing wanneer sprake is van een bij wet genoemd belang. Bij een ruimtelijke ingreep betreft het meestal één van de onderstaande vier belangen:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat u in bepaalde gevallen alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een bij wet genoemd belang uit respectievelijk de Vogelrichtlijn¹ en de Habitatrichtlijn.

Rode lijsten

Los van de Flora- en faunawet heeft de toenmalige Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd². Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op Natura 2000 gebieden in Nederland en verankert een deel van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving. Natura 2000 bestaat uit een netwerk van Europese natuurgebieden. Het vormt de basis van het Europese natuurbeleid. Natura 2000 is gericht op de instandhouding en ontwikkeling van soorten en ecosystemen die voor Europa belangrijk zijn.

¹ In de Vogelrichtlijn worden alleen de belangen b en d én de veiligheid van het luchtverkeer (belang c) genoemd.

² Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna en Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

Nederland regelt aan de hand van een vergunningenstelsel de zorgvuldige afweging rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van EZ. Daarnaast stelt Nederland voor al haar Natura 2000-gebieden beheerplannen op waarin de te beschermen waarden, de zogeheten instandhoudingdoelen, nader worden uitgewerkt in ruimte, tijd en omvang.

In voorgaand wettelijk kader zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend. Voor meer achtergronden en de oorspronkelijke wetsteksten.